

Durmuş Hocaođlu

Amerikan Cihan Hâkimiyeti Mefkûresi

Zaman., 25 Şubat 2003, Salı., s.12 [“Yorum” sayfası]

Durmuş Hocaođlu, *Zaman* Yazıları Sıra No: 27

Atıf:

- Hocaođlu, Durmuş., “Amerikan Cihan Hâkimiyeti Mefkûresi”., *Zaman.*, 25.02.2003, Salı., s.12

Not:

Resim editör tarafından konmuştur

ZAMAN

Amerika Birleşik Devletleri'nin bütün dünyada hemen-hemen hiç taraftarı kalmayan kaba güce dayalı politikalarının felsefi temelini kavrayabilmek için Batı'nın kültür ve siyâset temellerine inilmesi gerekmektedir. Batı, yâni gerçek Batı, her gerçek “batılı” aydın tarafından açıkça îlan edildiği üzere, “Grek, Roma ve Hristiyanlık” teslisi üzerine müessesdir.

Batı, bu üç unsurun, Grek'ten gelen Demokrasi ve Kolonyalizm ve Bağımsız İntelijansiya; Roma'dan gelen Teritoryal Devlet, Fetihçilik ve Emperyal Siyâset, ve üçüncü olarak da Kilise geleneğinden intikal eden örgütlü, bağımsız din kurumu [Kilise ve Klerikalizm] ve Hristiyan Dünya Düzeni [Tanrı Devleti] kültürlerinin bir bileşkesinden, farklı zamanlarda ve zemînlerde farklı şekillerde formatlanmasından başka birşey değildir. Şöyle ki: Grek

geleneğinden intikal eden unsurların tesiriyle bir yandan bağımsız intelijansiyanın ürünü olan ve doğrudan doğruya hakikati araştıran felsefi düşünce yanında Kolonyalizm de aynı ortamda gelişmiş ve bu Roma'dan tevâriş eden zora dayalı emperyal yayılma geleneği ile birleşmiş; Kilise geleneği de, özellikle, Russell tarafından Kilise'nin en büyük üç doktorunun en mühimi addedilen Augustinus'un temellendirdiği "Ebedî Barış" sitesi olan Tanrı Devleti'nde "sürekli harpler" ile nihâyetlenecek insanlık mâcerası demek olan Tarihin Sonu kavramını, Batı kültürüne kazınmaz bir biçimde yerleştirmiştir.

Buna göre: Batı'da bir yandan soylu bir entellektüel hareket ile bütün Arz'ı kendisi için vaad edilmiş bir çiftlik (koloni) olarak gören *kolonyalist hareket*, *fetihçilik* ve *tarihin sonuna mutlaka batıda erişileceğine inanan ve bunu kendileri için bir Kızıl Elma olarak telakkî eden bir kültür*, aynı kültür havzasında birlikte ve yan-yana gelişmiştir.

Tarihin Sonu Batı'dır

Batı'nın bütün siyâsî gelişimi, hemen-hemen tümüyle bu belirleyici unsurların arasındaki münâsebetlerin bir netîcesidir diyebiliriz. Buna, bütün bu tarihî-kültürel arkaplanının hemen tamâmında — en soylusu olan ve hakikati araştıran hür ve müstakil intelijansiyada bile — mevcut bulunan kendi dışındaki dünyayı yoksayma ve aşağılama da eklenecek olursa manzara tamamlanmış olacaktır: Bütün Dünya, Batı için bir fetih ve yağma alanı, zenginlikleri "anavatanlarına" taşınmasında hiçbir ahlakî engel bulunmayan, kendilerine Tanrı tarafından vaad edilmiş bir çiftliktir; dünyanın ve dünya tarihinin nihâî varış noktası, yâni "tarihin sonu", Batı'dır; Batı'nın kurmuş olacağı dünya düzenidir.

Fakat manzaranın tam tasvîri için bu kadarı hâlâ yetmez; başka bir güç tarafından dengelenmeyen her gücün — velev ki ahlâken meşrû bir bir kalkış noktası bulunsun ya da bulunmasın — "güç" denen şeyin tabiatı muktezâsınca, mutlaka yayılmaya mütemâyil olduğunu ve hiçbir engel kalmayacak olursa, bu yayılmanın nihâî haddinin "Cihan Hâkimiyeti" noktasına kadar varacağını da eklemek icap edecektir.

İşte şimdi bütün hemen herkesin takbîh etmekte bulunduğu "Çirkin Amerikalı"nın çirkin yüzünün gerçek perde arkası budur.

ABD'nin Gücü

Bugün Amerika'yı milletlerarası hukuku ihlâl etmekle, dünyada tek başına mutlak bir hükümlanlık kurmaya teşebbüs etmekle suçlayan Avrupalılara gelince: Onların bu îtirazlarının arka perdesinde yatan şey, asla ve kat'a, "yüce insanlık idealleri" değil, ABD'nin gücü yettiği için yapmaya muktedir gördüğü şeyleri, kendilerinin şu ânda yapamamasından ibârettir. Hele bir dişleri yeniden kesmeye başlasın; işte ancak o zaman gerçek yüzlerini görürüz. Sâdece, Kolonyalizm denen utanç verici talanın mücidi ve tatbikçisinin kimler olduğunu hatırlamak dahi yeter. Avrupa Parlamenti Sami Nâir'in, Amerika'nın artık gizlenemez hâle gelen bu tutumunu yerden yere vurduğu "*Tekyanlılık ve Hukuk İhlâlleri, ABD'nin Yeni Dünya Düzeni*" başlıklı yazısında [*Le Monde Diplomatique Türkiye.*, Sayı: 11, 15 Şubat-15 Mart 2003., s.9-12] fazlası belki yok, ama noksanı var: Kendi ülkesinin mâzisinin kirliliğiyle hesaplaşmayan, talan ettiklerinden özür dileyip tazminat ödemeyen sâbıkali bir ülkenin aydınının pek de fazla inandırıcılığı olmuyor.

Korku hikâyesi aslında yeni başlamadı; yeni olan sâdece şimdi okumakta olduğumuz fasıl. Washington'da Yeni Amerika Fonu'nun (New America Foundation) icrâî başkan yardımcısı Steven C. Clemons, dünyanın el'ân içinde bulunduğu terörize edilmiş vaziyetini îzah etmek

için, “Soğuk Savaş’ı sona erdiren Berlin duvarı 1989’da yıkıldığında daha iyi, daha hoş bir dünya inşâ etmek husûsunda milletlerarası bir şans zuhur etmişti. Fakat Amerika Birleşik Devletleri bunu tek başına yapmaya kalkıştı ve böylece, tek başına kalan Süper Güç, Körfez Savaşı’ndan sonraki on yıl zarfında dünyayı daha az güvenli bir hale getirdi” diyor. [*Le Monde Diplomatique.*, Ekim 2001]. Ancak bu teşhis bütün olarak doğru değil; müellif ABD’yi hayli mâzur gösteriyor. Halbuki ABD kat’iyen mâsum değil; asıl yapmak istediği, hiç de, “tek başına daha iyi, daha hoş bir dünya inşâ etmek” olarak gözüküyor; fikrimce, daha fazlasını istiyor: “Yeni Dünya Düzeni” sloganı ile perdelenmeye çalışılan “**tek başına dünya hükümranlılığı**” veya daha açık ifâdesiyle, “**Amerikan Cihan Hâkimiyeti**”!...

Dünya Hükümranlılığı

Evet O’nun istediği budur ve gerçek sebep ne keyfince içi doldurulan “Terör”, ne Robert S. Litwak tarafından “Amerika kimdir diyorsa odur” diye lâubâli bir şekilde tanımlanan ve istenilen her tarafa çekilebilecek “Haydut Devlet” (Rogue State), ve dahi ne de ne anlama geldiğini kimsenin bilmediği ve Chomsky’nin başka bir dile çevrilmesinin imkânsız olduğunu belirttiği garip bir Amerikan icâdı olan “State of Concern”; gerçek sebep yukarıda saydıklarımızdır: Arz’ı kendisi için vaadedilmiş bir çiftlik olarak gören, kolonyalizm ile fetihçilik karışımı bir kültüre dayanan, tarihin sonunun kendisi olması gerektiğini düşünen, aşırı tekebbüre kapılarak hesap sorulamayacağını düşünen, ve en kötüsü, şimdilik önünde kendisini engelleyecek bir başka güç olmamasına rağmen daha gecikecek olduğu takdirde başkalarıyla dünyayı paylaşmak zorunda kalacağını bilinciyle aculluk gösteren klasik bir batılı kolonyalizm hareketidir bütün mes’ele.

“Daha İyi Bir Dünya”

Ancak, Clemons ve onun gibi düşünenler bir hususta haklı; gerçekten de o yıllarda ABD’ye karşı romantik bir güven hâsıl olmuştu: Saldırgan ve kaba politikalarıyla insanlığın üzerine kızıl bir kâbus gibi çökerek açık hedef hâlindeki ülkeleri adetâ Amerikan şemsiyesi altına ittiği için bugünkü skandallardan birinci derecede sorumlu bulunan Sovyetler Birliği, hiç kimsenin hâricî bir müdâhalesine hâcet kalmadan âniden yüzüstü kapaklanarak çökünce dünya rahat bir nefes almış, gerçekten de “daha iyi bir dünya”nın te’sis edilebileceğine dâir çok iyimser bir atmosfer vücûda gelmişti ki bu şartlar altında, ABD’nin prestijinin yükselmesi de bir bakıma normaldi. Nitekim, George Bush [I. Bush], Körfez Harbi sırasında NBC’nin 2 Şubat 2001 tarihindeki gece haberlerinde yayınlanan bir konuşmasında “**ABD yeni bir inanırlılığa sâhiptir. Ne söylersek gider**” dediğinde muhtemelen büyük ekseriyet bunu, işte böyle bir dünyanın inşâi istikametinde yorumlamıştı. Ne var ki, Huntington ve Fukuyama’nın saldırgan ve kışkırtıcı makalelerinden biraz önce, daha sonra Clinton döneminde ABD Devlet Sekreteri olan Strobe Talbot, 1992’de mes’elenin asıl yüzünü ortaya koymuştu [*Time*, 20 Temmuz 1992]:

“Önümüzdeki yüzyılda bilinen şekliyle milletler tedâvülden kalkacak ve bütün devletler bir tek, küresel bir otoriteyi idrâk edeceklerdir. Millî hâkimiyet artık bundan böyle büyük bir fikir olmaktan çıkacaktır.”

“**Bir tek, küresel bir otorite**”; yâni **Cihan Hâkimiyeti**! Pekâlâ; ama kimi işâret ediyordu bu kavram?

“Önleyici Harp”

Madelaine Albright “*ABD iyidir ve Biz elimizden gelenin en iyisini yapıyoruz*” dediği tarihlerde [*Washington Post*, 23 Ekim 1999] artık acıtan gerçek ve büyük tehlike kendisini iyiden iyiye izhar etmiş olmakla berâber, daha büyük bir şok lâzımdı. Bu şok, 11 Eylül’de kısa bir fâsıla mazlum rolüne soyunan Amerika’nın az bir müddet sonra tek taraflı olarak îlân ettiği ve kendisine, gözüne kestirdiği ülkelere saldırma meşrûiyeti veren “**Yakın Tehdit**” ve “**Önleyici Harp**” kavramları ve bunlara dayanarak yürütmeye çalıştığı ve eli kulağında Irak Harbi olmuş ve gerçek açığa çıkmış bulunmaktadır.

George W. Bush [II. Bush], 14 Şubat 2002 tarihinde Washington’da işbu “cihan hâkimiyeti mefkûresi”ni şu şekilde açıklamaktadır [*The National Security Strategy of the United States of America, September 2002.*, s.25]:

“Biz, İkinci Dünya Harbi’nde dünyayı daha güvenli yapmak için çarpıştık ve sonra da onu yeniden inşâ etmek için çalıştık. Bugün (ise) dünyayı teröre karşı korumak için harbe tuttuğumuz gibi, ayrıca, onu bütün yurttaşları için daha iyi bir yer yapmaya çalışmak mecbûriyetindeyiz.”

Biz; evet Biz! Dünya’nın yeni efendisi, Cihan Hâkimi ABD!

